

10. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN KULLANDIKLARI ÖĞRENME STRATEJİLERİNİN AKADEMİK BAŞARILARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ (The Effects of The Learning Strategies of 10th Grade Students on Their Academic Success)

Dr. Nilay BÜMEN*

ÖZ

Bu araştırmada, 10. sınıf öğrencilerinin kullandıkları öğrenme stratejilerinin belirlenmesi ve akademik başarılarının kullandıkları stratejiye göre değişip değişmediğinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Araştırma, 10. sınıftaki (lise II) 88 öğrenci üzerinde tarama (survey) yöntemiyle yürütülmüştür. Veriler, araştırmacının hazırladığı “Öğrenme Stratejisi Ölçeği” ile toplanmış, öğrencilerin akademik başarılarını belirlemede I. dönem ortak derslerine ait karne notu ortalamaları kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, öğrencilerin %52’si anlamlandırma stratejisini, %41’i tekrar stratejisini ve %7’si örgütlenme stratejisini kullanmaktadır. Analizlere göre tekrar stratejisi karne notu başarısına daha etkili bulunmuştur. Tekrar stratejisi Geometri, Türk Dili ve Edebiyatı, İngilizce ve Fransızca derslerindeki karne notu başarısına etkili değilken; Psikoloji ve Tarih derslerinde etkilidir. Tekrar stratejisi ile anlamlandırma stratejisi kullanan gruplar ile Türkçe-Matematik, Sosyal ve Fen şubeleri (öğrencilerin seçtikleri alanlar) arasındaki fark anlamlı değildir. Öğrencilerin kullandıkları öğrenme stratejileri alanlarına göre değişmemektedir.

Anahtar Sözcükler: Öğrenme stratejileri, tekrar stratejisi, anlamlandırma stratejisi, örgütlenme stratejisi

ABSTRACT

The aim of this research is to determine the learning strategies that were used by the tenth class students and to find out whether their academic successes differ according to their strategies. The scale was administered on 88 tenth class students by the method of “survey”. The data were obtained by “learning strategy scale” that was prepared by the researcher and the first semester average marks of common lessons were used to determine the academic successes of the students. According to the research, 52 % of the students use the elaboration strategy, 42 % of the students use the rehearsal strategy and 7 % of the students use the organizational strategy. The rehearsal strategy is more effective on the average marks of the students. The success of Geometry, Turkish Language and Literature, English and French lessons don’t change as to the strategies that were used by the students. On the other hand, the rehearsal strategy is more effective on the lessons of Psychology and History. There’s no significant difference between the rehearsal and elaboration strategy that are used by the students in the field of Turkish-Mathematics, Social, Science (the fields are chosen by the students). As a result, the learning strategies that are used by the students don’t change according to their fields.

Key Words: Learning strategies, rehearsal strategy, elaboration strategy, organizational strategy

GİRİŞ

Program geliştirme sürecinde, öğrenme-öğretme sürecinin verimliliğinin artırılması her şeyden önce bireyde öğrenmenin nasıl meydana geldiğinin anlaşılmasıyla mümkündür. Bireylerin kendi güçlerinin ya da sınırlarının farkında olması, nasıl öğrenip, nasıl hatırladıklarını bilmesi bu sürecin verimini ve öğrenmenin kalitesini artıracaktır. Herhangi bir metnin ya da bilginin öğrenilmesi, bireyin kendine göre bir plan yapmasını ve çeşitli yöntemleri kullanmasını gerektirmektedir. Bu yöntemler kişiden kişiye değişmekle birlikte, bazıları

okul, bazıları ise aile ve akran grupları içinde öğrenilmektedir. Ancak bu yöntemlerin geliştirilmesi genellikle ya gelişigüzel ya da deneme-yanılma yoluyla oluşmaktadır. Bu da, önemli bilgiyi seçme, anlamlandırma, depolama ve hatırlamada problemler ortaya çıkarmaktadır. Bunlara ek olarak öğrencilere etkili stratejilerin öğretilmesi de gerekmektedir. Eğitimde beklenen verim ve başarı için, bireylerin kendi öğrenme stratejilerini oluşturma, sürdürme, değiştirme ve yenilemelerini sağlamak yaşadığımız çağa uygun bir adım olacaktır. Bu nedenlerle, öğrencilerin kullandıkları öğrenme stratejilerinin ve

* Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitim Programları ve Öğretim ABD
e-posta: n.t@lycos.com

bunların hangilerini daha çok tercih ettiklerinin belirlenmesi, başarıları ile ilişkilerinin kurularak etkili stratejilerin seçilmesi bu amaca hizmet edecek önemli bir başlangıçtır. Bu araştırmanın amacı da öğrencilerin kullandıkları öğrenme stratejilerini belirlemek ve akademik başarılarının kullandıkları öğrenme stratejisine göre değişip değişmediğini ortaya çıkarmaktır.

Öğrenme Stratejilerinin Sınıflandırılması

Öğrencinin bilgi kazanma faaliyetlerini yerine getirirken kullandığı zihinsel süreçler bilişsel stratejiler arasından “öğrenme stratejileri”ni ön plana çıkarır. Bilişsel stratejiler, öğrenme stratejileri olarak da ele alınmaktadır. Öğrenme stratejileri, öğrencinin kendi bilişsel davranışını düzenlediği içsel anlamda örgütlenmiş beceriler ve kontrol süreçleridir (Karakelle, 1995: 16).

Weinstein ve Mayer (1986:316) ise öğrenme stratejilerini beş kategoride sınıflandırmışlardır. Bu stratejiler; 1) tekrarlamaya stratejileri, 2) anlamlandırma stratejileri, 3) örgütlenme stratejileri, 4) kavramayı izleme (comprehension monitoring) stratejileri, 5) duyuşsal stratejilerdir.

Öğrenme stratejileriyle ilgili olarak yapılan sınıflamalarda üzerinde en çok çalışılan stratejiler tekrarlama, anlamlandırma ve örgütlenme stratejileridir. Bu stratejilerin öğrenme sürecindeki görevi birbiriyle aynı olmakla birlikte, teknikler kullanıldığı yere göre değişmektedir. Bazıları tarih, isim, yer öğrenirken kullanılmakta, bazıları ise metni ya da konuyu tüm özellikleri ve detaylarıyla öğrenmeye hizmet etmektedir. Bu nedenle öğrenme stratejilerini birey için anlamlı olmayan basit bilgiler ve anlamlı, karışık metinlerin öğrenilmesini kolaylaştıran stratejiler olarak iki grupta incelemek mümkündür.

Basit Bilgilerin Öğrenilmesinde Kullanılan Öğrenme Stratejileri:

Öğrencilerin öğrenmesi gereken isim, kişi, olay, tarih, yer, sayı gibi kapsamı dar olan bilgiler basit bilgiler olarak kabul edilmektedir. Bu tip bilgilerin öğrenilmesi için kullanılacak stratejiler şunlardır:

1. Temel Tekrarlamaya Stratejileri: Öğrencinin öğrenme sırasında sunulan materyali ezberden okuması ve isimlendirmesini içerir. Tekrarlamak, öğrencinin öğrenme sürecinde sunulan maddeleri ezberden okuyup sayabilmesidir. (Weinstein ve Mayer, 1986: 316). Tekrar stratejisinin kapsadığı taktikler; önemli olguları defalarca sözlü olarak tekrar etme, okurken düzenli aralıklarla durup zihninde bilgileri tekrar etme ve bir bilgiyi değişik şekillerde söylemeye çalışmadır.

2. Anlamlandırma Stratejileri: Anlamlandırma, bilginin mevcut haliyle aynen belleğe yerleştirilmesi yerine anlamlı bir bütün haline getirilerek kazanılmasını ifade etmektedir. Anlamlandırma stratejisi;

a) Yabancı dildeki kelimeleri eşleştirmede olduğu gibi çiftli çağrışım yoluyla öğrenmeyi,

b) Alfabeyi öğrenme gibi, listeden öğrenmeyi,

c) Beynin kısımlarının isimlerini öğrenmede olduğu gibi, serbest hatırlama listesini öğrenme gibi, istenildiği gibi hatırlamayı, aklına geldiği gibi tekrar etmeyi içerir. Bu öğrenme stratejisi, zihinsel bir imaj oluşturma veya iki ya da daha fazla maddeyi birleştirerek bir cümle yaratmayı içerir.

3. Örgütlenme Stratejisi: Bu strateji, materyaldeki değişik örnekler arasındaki ortak özellikleri gruplamayı, verilen kelimeleri anlam bütünlüğü içinde sıraya koymayı, karışık bir şeyi yeniden düzenlemeyi içerir (Weinstein ve Mayer, 1986: 317).

Karmaşık Bilgilerin Öğrenilmesinde Kullanılan Öğrenme Stratejileri

Öğrenciler okul öğrenmelerinin pek çoğunu kitap ya da yazılı materyalleri çalışarak öğrenmektedirler. Aynı durum sınavlara hazırlanmak için ders notlarını

kullanmakta da geçerlidir. Yazılı materyallerde bilgiler genellikle karmaşık bir biçimde sunulmaktadır. Bu bilgilerin daha kolay öğrenilmesi için de çeşitli öğrenme stratejileri vardır. Bunlar:

1. Karmaşık Tekrarlama Stratejileri: Bu strateji öğrencilerin materyali yüksek sesle tekrarlamalarını, materyali olduğu gibi kopya etmelerini, kelimesi kelimesine aynen notlar almayı, önemli konuların altını çizmeyi içermektedir. Tekrar stratejisinin başarısı, büyük ölçüde öğrencinin önemli bilgilerle önemsiz olanları ayırt etmesine bağlıdır. Öğrenciler not tutma ve metnin altını çizme sırasında önemli olarak algıladıkları bilgileri seçerler ve bu bilgileri tekrar ederek uzun süreli belleklerine kodlarlar. Howe (1970), öğrencilerin not aldıkları bilgilerin %34'ünü, not almadıkları bilgilerin ise %5'ini hatırladıklarını bulmuştur. Bu nedenle not tutma ve altını çizme tekniklerini kullanan öğrenciler, metinden önemli bilgiyi seçebildikleri zaman başarılı olmaktadır (Aktaran: Erden ve Akman, 1996: 156).

2. Karmaşık Anlamlandırma Stratejisi: Bu strateji, daha önceki bilgi ile öğretilen yeni bilginin bütünleştirilmesini amaçlar. Uzun süreli bellekteki eski bilgiler, kısa süreli belleğe çağrılarak yeni bilgiyle birleştirilip, bütünleştirilir. Öğrenci tarafından gerçekleştirilen bütünleştirme çabaları, yeni öğrenmenin ve sonraki performansın ana belirleyicileridir. Bu strateji, materyali, aynı anlama gelecek şekilde kendi kelimeleriyle açıklamayı, özetlemeyi, benzetmeler yapmayı, kendi bilgilerini de katarak, ilaveler yaparak not almayı, materyal hakkında sorular sorarak cevaplamayı kapsar (Weinstein ve Mayer, 1986: 318). Öğrencilerin anlamlandırma stratejilerini etkili bir şekilde kullanabilmesi için konuyla ilgili önbilgilere ve özetleme becerisine sahip olması gerekir (Erden, 1996: 94).

Anlamlandırma stratejisinde kullanılabilecek bir başka teknik de örgütleyiciler kullanmaktır. Örgütleyiciler öğrencilerin yeni gelen bilgiler ile hali

hazırda sahip oldukları bilgiler arasında köprü kurmalarını sağlayan bilgilerdir (Fidan, 1986: 67). Öğretim materyali ile ilgili kavramlar ve ilkeleri açıklayan kısa bir metin, giriş soruları, konu başlıkları, metinde yer alan bilgiler arasındaki ilişkileri gösteren şemalar birer örgütleyicidir.

3. Karmaşık Örgütlenme Stratejisi: Bu stratejide okuma parçasının ana hatları (outlining) veya metinde vurgulanmış kısımlardaki ilişkiler ortaya çıkarılır. Ana hatlar çıkarılırken, konunun temel ve yan noktaları, anahtar kelime ya da bölümler özet olarak ifade edilir. Bu stratejideki bilişsel amaç, kısa süreli belleğe transfer edilecek bilgiyi seçme ve çalışan bellekteki fikirler arasındaki ilişkileri yapılandırmadır (Weinstein ve Mayer, 1986: 318).

Erden (1996: 87-94), bu etkinlikler dışında bilgilerin birbiriyle bağlantılı olarak iki boyutlu grafik şeklinde gösterildiği bilgi haritalarının ve bir konuyla ilgili kavramların isimlerinin genelden özele doğru birbirleriyle ilişkilerine göre şematik olarak gösterimleri olan kavram haritalarının da bu stratejiye örnek verilebileceğini vurgulamaktadır. Bilgilerin ilişki içinde şematik olarak gösterilmesi, öğrenmenin hızlı, hatırlamanın kolay olmasını sağlar.

4. Kavramayı İzleme (Comprehension Monitoring) Stratejisi: Bilişbilgisi (metacognition) bireyin kendi zihinsel süreçlerinden haberdar olması, kendi yeteneklerinin farkına varması, bunları değerlendirmesi ve kendi düşüncelerini gözlemesiyle ilgili bilgileridir. (Üstündağ, 1996:15). Bilişbilgisi stratejilerinin kullanımı kavramayı izleme olarak işe koşulur.

Kavramayı izleme, metindeki bilgiyi sezmeye uğraşan okuyucunun bilişsel süreçlerini yöneten süreç olarak tanımlanmaktadır (Gambrell ve Bales, 1986: 456). Bu strateji, öğrencilerin bir eğitim etkinliği için öğrenme hedeflerini oluşturmalarını, bu hedeflerin ne derecede gerçekleştiğini değerlendirmelerini ve bu hedeflere ulaşmak için kullanılan stratejileri yerine göre değiştirmelerini kapsar. Dinleme

ve okuma üzerine yapılan araştırmalarda, öğrencilerin yaşları ilerledikçe kavramayı izlemede daha başarılı oldukları görülmüş ve bir metni kavramada başarısız olan öğrencilerin, kavramayı izleme stratejilerinden yoksun olduğu saptanmıştır (Weinstein ve Mayer, 1986: 320).

5. Duyuşsal ve Güdüsel Stratejiler: Duyuşsal stratejiler, öğrencinin öğrenme sırasında dikkatini toplaması ve sürdürmesi, konsantre olması, kaygıyı azaltması, zamanını etkili kullanması, motivasyonunu sağlaması ve sürdürmesi için kullanılan stratejilerdir. Sessiz bir yerde çalışarak dış etkenlerin olumsuzluğunu azaltma veya başarısızlığa ve dikkatin sınavdan başka yöne çevrilmesine neden olabilecek düşüncelerden kurtulma bu stratejiye örnek verilebilir (Weinstein ve Mayer, 1986: 319).

Sonuç olarak aktif bir öğrencinin öğrenme sürecinde tekrarlama, anlamlandırma ve örgütlenme gibi üç temel strateji kullandığı söylenebilir. Yönetim stratejileri (kavramayı izleme gibi) ve duyuşsal stratejiler (kaygı giderme teknikleri) bu stratejilerin etkin kullanımı ile yakından ilgilidir. Öğrenme stratejileri öğrenmeyi hızlandırıp kolaylaştırdığından, eğitim sürecinde öğrenme stratejilerinin kullanılmasına önem verilmelidir.

Bireylerin bilgileri hangi yollarla, ne kadar ve hangi düzeyde öğrendiklerini bilmesi küçük yaşlardan itibaren öğrenme stratejilerinin öğretilmesiyle ve yaratıcılıklarını ortaya çıkartabilmeleri için onlara yol gösterilmesiyle mümkün olabilir. Bu amacı bilimsel ve sistemli bir şekilde gerçekleştirmekse uygun program geliştirme çalışmalarlarıyla yürütülebilir.

Araştırma Problemi

Bu araştırmada “Ankara Özel Tevfik Fikret Lisesi 10. sınıfa devam eden farklı alanlardaki öğrencilerin akademik başarıları, kullandıkları öğrenme stratejilerine göre değişmekte midir?” sorusuna cevap

aranmıştır. Bu amaçla oluşturulan alt problemler ise şöyledir:

1. 10.sınıf öğrencileri hangi öğrenme stratejilerini kullanmaktadırlar?

2. 10.sınıf öğrencilerinin akademik başarıları kullandıkları öğrenme stratejilerine göre değişmekte midir?

3. 10.sınıf öğrencilerinin ortak derslerdeki başarıları kullandıkları öğrenme stratejilerine göre değişmekte midir?

4. 10.sınıf öğrencilerinin kullandıkları öğrenme stratejileri alanlarına göre değişmekte midir?

Sayıtlar

Araştırma kapsamına alınan öğrenciler “Öğrenme Stratejisi Ölçeği”ne içtenlikle cevap vermişlerdir.

Tanımlar

Öğrenme Stratejileri: Öğrencinin öğrenme sürecinde bilgileri kodlamak üzere kullandıkları teknikler (davranışlar ve düşünceler) (Weinstein, 1986: 316).

Tekrar Stratejisi: Öğrencinin öğrenme sırasında sunulan materyali ezberden okuması, sesli ya da sessiz olarak tekrarlaması, olduğu gibi not alması ve metnin altını çizmesini kapsayan teknikler.

Anlamlandırma Stratejisi: Öğrencinin öğrenme sırasında sunulan materyal ile ilgili zihinsel canlandırmalar, benzetmeler, kendi kelimeleriyle açıklamalar ve özetler yapması, içeriği geçmiş yaşantılarıyla ilişkilendirmesi gibi teknikler.

Örgütlenme Stratejisi: Öğrencinin öğrenme sırasında sunulan materyali ortak özelliklerine göre sınıflaması, sıraya koyması, ilk harflerini kullanarak anlamlı sözcük üretmesi, metnin ana ve yan fikirlerini çıkarıp, bilgi ve kavram haritaları oluşturması gibi teknikler.

Akademik Başarı: Ankara Özel Tevfik Fikret Lisesi 10. sınıfların Fen, Türkçe-Matematik ve Sosyal şubelerindeki öğrencilerin 1996-1997 öğretim yılı I. dönemine ait ortak derslerdeki karne notu ortalamaları.

Sınırlamalar

Araştırma, 1996-1997 öğretim yılı, Ankara Özel Tevfik Fikret Lisesi, 10.sınıf öğrencilerinden oluşan 88 kişinin, ortak derslerdeki I. dönem karne notu ortalamaları ve ölçekteki sorularla ilişkili olarak kullanılan öğrenme stratejileri ile sınırlıdır.

YÖNTEM

Araştırmada survey (tarama) yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın evreni 1996-1997 öğretim yılında Ankara Özel Tevfik Fikret Lisesi'ne devam eden 10.sınıf (lise 2) öğrencilerinin tümüdür. 10. sınıf öğrenci sayıları az olduğundan tüm öğrenciler araştırma kapsamına alınmış ve bu sınıflarda ölçek uygulandığı gün okula devam eden 88 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Araştırmanın 10. sınıf öğrencileri ile sınırlandırılmasının nedeni, bu sınıf öğrencilerinin üniversite sınavları için alanlarını (Türkçe-Matematik, Sosyal, Fen) seçmiş olmalarıdır.

Araştırma problemlerini yanıtlamak için iki tür veriye ihtiyaç duyulmuştur. Bunlar 1) öğrencilerin öğrenme stratejilerini kullanma durumları ve 2) öğrencilerin akademik başarılarını gösteren 1996-1997 I. dönem karne notlarıdır. Birinci maddedeki verilerin toplanmasında “Öğrenme Stratejisi Ölçeği”; ikinci maddedeki verilerin toplanmasında ise öğrenci dosyalarından yararlanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ölçek araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. “Öğrenme Stratejisi Ölçeği”nin geliştirilmesi için önce ilgili literatür taranmıştır. Literatürde öğrenme stratejileri başlığı altında pek çok sınıflama yapılmakla birlikte, çoğunlukla tekrarlama, anlamlandırma ve örgütlenme stratejileri üzerinde yoğunlaşıldığından ölçek kapsamına bu stratejiler alınmıştır. Stratejiler ile ilgili cümleler oluşturulurken Weinstein ve Mayer'in (1986) yaptıkları sınıflamadan yararlanılarak öğrenme strateji ve teknikleri 1) Birey için anlamlı olmayan basit bilgilerin öğrenilmesini, 2) Anlamlı ve karışık metinlerin öğrenilmesini kolaylaştıran strateji ve teknikler olmak üzere iki grupta ele alınmıştır. Daha sonra bu

stratejileri daha fonksiyonel kılmak amacıyla her bir stratejinin kapsadığı temel taktikler ve bu taktiklerin yerine getirilmesinde kullanılan basamaklar öğrenci davranışı olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin hangi stratejileri tercih ettiğini belirlemek amacıyla, bu davranışları ortaya çıkaracak uygun soru kökleri yazılarak her bir strateji bir seçenek haline getirilmiş ve böylece üç seçenekten oluşan çoktan seçmeli bir ölçek formu hazırlanmıştır. Belirtilen seçeneklere uymayan teknikler kullanan öğrenciler için ise her soruda, “başka.....” seçeneği oluşturularak, kullandıkları tekniği belirtmeleri istenmiştir. Bu yolla hazırlanan taslak, ölçeğin geçerliğini belirlemek için uzman kanısına sunulmuş ve ölçekte uzmanların %70'i tarafından aynı strateji olarak nitelendirilen cümleler seçilmiştir.

Ölçeğin güvenilirliğinin belirlenmesi için ise test-tekrar test yöntemi kullanılmıştır. Bu amaçla 94 kişilik gruba aynı ölçek iki hafta arayla iki kez uygulanmıştır. Güvenirlik uygulamasından sonra her bir öğrenci için tekrar, anlamlandırma ve örgütlenme stratejilerine ait alt puanlar elde edilmiştir. Daha sonra her iki uygulamadan alınan alt puanlar arasındaki Pearson Momentler Korelasyon Katsayısı hesaplanmıştır. Buna göre tekrar stratejisi alt puanları arasındaki korelasyon %83, anlamlandırma stratejisi alt puanları arasındaki korelasyon %77 ve örgütlenme stratejisi alt puanları arasındaki korelasyon %52'dir.

BULGULAR

1. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ilk alt problemi “Ankara Özel Tevfik Fikret Lisesi 10.sınıf öğrencileri hangi öğrenme stratejilerini kullanmaktadırlar?” şeklinde ifade edilmiştir. Bu alt probleme yanıt aranırken, öğrencilerin “Öğrenme Stratejisi Ölçeği”ne verdikleri yanıtlara göre, öncelikle her bir öğrencinin üç stratejiden (tekrar, anlamlandırma ve örgütlenme) aldıkları alt puanlar belirlenmiştir. Bu üç alt puanın her bir öğrenci için aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmıştır. Daha

sonra bu aritmetik ortalamaların, tüm öğrenciler üzerinden, tekrar aritmetik ortalaması bulunmuştur. Bu ortalamanın 1 standart sapma üzeri olan 6 puan kesme puanı olarak belirlenmiştir. Burada öğrencinin alt puanlarından, 6'dan fazla olanı hangi stratejide ise öğrencinin o stratejiyi en çok kullandığı kabul edilip gruplama yapılmıştır. Bu belirlemede 6'dan daha az alt puanı olan öğrenciler kesin bir strateji tercihinde bulunmadıklarından araştırma dışı bırakılmışlardır. Eğer öğrencinin üç alt puanı içinde, birbirine eşit olanlar var ise bu öğrenciler de gruplara

dahil edilmemiştir. Buna göre, 6 ve daha fazla sayıda tekrar kullanan öğrenci tekrar stratejisi kullanan gruba, 6 ve daha fazla sayıda anlamlandırma stratejisi kullanan öğrenci anlamlandırma stratejisi kullanan gruba, 6 ve daha fazla sayıda örgütlenme stratejisi kullanan öğrenci örgütlenme stratejisi kullanan gruba dahil edilmiştir. Bu sınıflandırmaya göre Ankara Özel Tevfik Fikret Lisesi 10.sınıf öğrencilerinin kullandıkları öğrenme stratejileri Tablo III.1'de gösterilmiştir:

Tablo III.1
Öğrencilerin Kullandıkları Öğrenme Stratejileri

STRATEJİLER	ALANLARA GÖRE SINIFLAR							
	Türkçe-Matematik		Sosyal		Fen		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Tekrar	17	0.46	6	0.38	8	0.36	31	0.41
Anlamlandırma	17	0.46	10	0.62	12	0.55	39	0.52
Örgütlenme	3	0.08	-	-	2	0.09	5	0.07
TOPLAM	37	100	16	100	22	100	75	100

Tablo III.1 incelendiğinde görüldüğü gibi, Türkçe-Matematik sınıfındaki öğrencilerin %46'sı anlamlandırma, %46'sı tekrar, %8'i örgütlenme stratejisini kullanmaktadır. Sosyal sınıfındaki öğrencilerin %62'si anlamlandırma ve %38'i tekrar stratejisini kullanmakta; örgütlenme stratejisi hiç kullanılmamaktadır. Fen sınıfındaki öğrencilerin ise %55'i anlamlandırma, %36'sı tekrar, %9'u örgütlenme stratejisini kullanmaktadır. Tüm sınıflara göre toplam alt puanlardan elde edilen yüzdelere göre, öğrencilerin %52'si anlamlandırma, %41'i tekrar, %7'si örgütlenme stratejisini kullanmaktadır.

eşit ya da 6'dan az olması nedeniyle analizlerde gruplara dahil edilmemiştir. Tüm öğrenciler içinde gruplama dışı bırakılan bu öğrencilerin kullandıkları stratejiler ise %10 ile tekrar-anlamlandırma, %1 ile tekrar-örgütlenme, %1 ile tekrar-anlamlandırma-örgütlenme stratejileridir. Bu stratejiler belirtilen oranlarda eşit derecede kullanılmaktadır.

2. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi "Ankara Özel Tevfik Fikret Lisesi 10.sınıf öğrencilerinin akademik başarıları, kullandıkları öğrenme stratejilerine göre değişmekte midir?" şeklinde ifade edilmiştir. Bu alt probleme yanıt aranırken, I. alt problemde oluşturulan gruplar kullanılmış ancak örgütlenme stratejisi öğrenciler tarafından yeterince tercih edilmediğinden sadece tekrar ve anlamlandırma stratejisi kullanan gruplar üzerinde analiz yapılmıştır.

Öğrencilerin başarılarını belirlemede karne notları kullanılmıştır. Ancak öğrencilerin seçtikleri alanlara göre (Türkçe-matematik, Sosyal, Fen) aldıkları dersler birbirinden farklı olduğu için tüm alanlarda ortak olan derslerin (Geometri, Türk Dili ve Edebiyatı, Tarih, Psikoloji, Fransızca,

İngilizce) I. dönem karne notlarının aritmetik ortalamaları hesaplanmıştır.

Tekrar stratejisini kullanan öğrencilerin karne notu ortalamaları ile anlamlandırma stratejisi kullanan öğrencilerin karne notu ortalamaları arasındaki farkın anlamlılığı belirlemek için t testi kullanılmıştır. Yapılan t testi sonuçları Tablo III.2’de sunulmuştur:

Tablo III.2
Öğrencilerin Kullandıkları Öğrenme Stratejileri ile Karne Notları Ortalamaları Arasındaki Farkın Anlamlılığı

GRUPLAR	N	\bar{X}	SS	t	t tablo
Tekrar Grubu	31	3.56	0.80	2.22*	2.00
Anlamlandırma Grubu	39	3.10	0.89		

*P < 0.05 Sd = 68

Tablo III.2’de de görüldüğü gibi, hesaplanan t değeri 2.22 dir. Bu değer, $\alpha = 0.05$ düzeyinde 68 serbestlik derecesindeki tablo değeri olan 2.00’den büyüktür. Bu bulgulara göre, öğrencilerin kullandıkları öğrenme stratejileriyle karne notları ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olduğu ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin karne notu ortalamalarına bakıldığında farkın tekrar grubu lehine olduğu görülmektedir. Bu durum, tekrar stratejisinin karne notu başarısına daha etkili olduğunu göstermektedir.

3.Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Ankara Özel Tevfik Fikret Lisesi 10.sınıf öğrencilerinin ortak derslerdeki başarıları,

kullandıkları öğrenme stratejilere göre değişmekte midir?” şeklinde ifade edilmiştir. Bu alt probleme yanıt aranırken, ikinci alt problemdeki öğrenci grupları ve ortak derslere (Geometri, Türk Dili ve Edebiyatı, Tarih, Psikoloji, İngilizce, Fransızca) ait karne notu aritmetik ortalamaları kullanılmıştır. Buna göre, tekrar stratejisi kullanan grubun, ortak derslerdeki karne notu ortalamaları ile anlamlandırma stratejisi kullanan grubun karne notu ortalamaları arasındaki farkın anlamlılığını belirlemede yapılan t testi sonuçları derslere göre Tablo III.3’te sunulmuştur:

Tablo III.3
Tekrar ve Anlamlandırma Stratejisi Gruplarının Türk Dili ve Edebiyatı, Tarih, Psikoloji, Fransızca, İngilizce, Geometri Dersleri Karne Notları Ortalamaları Arasındaki Farkın Anlamlılığı

DERSLER	Türk Dili ve Edebiyatı		Tarih		Psikoloji		Fransızca		İngilizce		Geometri	
	Tekrar Grubu	Anlamlandırma Grubu	Tekrar Grubu	Anlamlandırma Grubu	Tekrar Grubu	Anlamlandırma Grubu	Tekrar Grubu	Anlamlandırma Grubu	Tekrar Grubu	Anlamlandırma Grubu	Tekrar Grubu	Anlamlandırma Grubu
N	31	39	31	39	31	39	31	39	31	39	31	39
\bar{X}	3,84	3,44	3,52	2,82	4,10	3,59	3,19	2,74	2,68	2,10	2,55	2,18
SS	0,86	1,05	1,36	1,49	0,87	1,09	1,25	1,25	1,22	1,21	1,15	1,30
t	1,73		2,02*		2,11*		1,50		1,97		1,24	
t tablo	2,00		2,00		2,00		2,00		2,00		2,00	
	P<0,05 Sd=68		*P<0,05 Sd=68		*P<0,05 Sd=68		P<0,05 Sd=68		P<0,05 Sd=68		P<0,05 Sd=68	

Tablo III.3'e göre özetle, tekrar stratejisi kullanan grubun, Geometri, Türk Dili ve Edebiyatı, Fransızca ve İngilizce derslerindeki karne notu ortalamaları ile anlamlandırma stratejisi kullanan grubun aynı derslere ait karne notu ortalamaları arasındaki farklar anlamlı değildir. Bu derslerdeki başarı, öğrencilerin kullandıkları stratejiye göre değişmemektedir. Buna karşılık, tekrar stratejisi kullanan grubun Psikoloji ve Tarih derslerindeki karne notu ortalamaları ile anlamlandırma stratejisi kullanan grubun aynı derslere ait karne notu ortalamaları arasındaki farklar anlamlıdır. Öğrencilerin bu derslerdeki başarıları, kullandıkları stratejiye göre değişmektedir. Karne notu ortalamalarına bakıldığında, farkın tekrar stratejisi kullanan gruplar lehine olduğu görülmektedir. Bu durum, tekrar stratejisinin Psikoloji ve Tarih derslerindeki karne notu başarısına daha etkili olduğunu göstermektedir. Psikoloji ve Tarih derslerinde yapılan sınavlarda öğrencilerde tekrar ederek hatırlayacakları bilgilerin ölçülmesi, öğrencilerin tekrar stratejisini

daha çok kullanmalarına neden olabilir. Çünkü çok kısa zamanda sadece önemli sözel bilgilerin aynen alınarak kısa bir süre zihinde tutulması yoluyla başarı artabilir. Bu derslerin daha çok metne dayalı, sözel bilgileri içermesi de tekrar stratejisi seçimine neden olabilecek bir etmendir. Problem çözme ve sayısal işlemler yürütme gibi davranışların gerekli olduğu sayısal derslerde ise bu strateji etkili değildir. Tekrar stratejisi akademik başarı üzerinde etkili bulunduğundan bu alt problemde elde edilen bulgular, araştırmanın ikinci alt probleminden elde edilen bulguları desteklemektedir.

4. Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi "Ankara Özel Tevfik Fikret Lisesi 10.sınıf öğrencilerinin kullandıkları öğrenme stratejileri alanlarına göre değişmekte midir?" şeklinde ifade edilmiştir. Bu alt probleme yanıt aranırken, ikinci alt problemde elde edilen strateji grupları ve şubeler kullanılmıştır. Strateji grupları ile Türkçe-Matematik, Sosyal ve Fen şubeleri

arasında fark olup olmadığı Ki-kare (Chi-Square) ile test edilmiştir. Sonuçlar Tablo III.4'te görülmektedir:

Tablo III.4
Öğrencilerin Alanlarıyla Kullandıkları Öğrenme Stratejileri Arasındaki Ki-kare İstatistiği

GRUPLAR	TM	SOSYAL	FEN	Toplam	X ²	X ² tablo
	f	f	f			
Tekrar Grubu	17	6	8	31	0.90	5.99
Anlamlandırma Grubu	17	10	12	39		
Toplam	34	16	20	70		

P < 0.05

Sd = 2

Tablo III.4'te görüldüğü gibi tekrar ve anlamlandırma stratejisi kullanan öğrenci grupları ile seçilen alanlar (Türkçe-Matematik, Sosyal, Fen) arasındaki farkı ortaya çıkarmak için hesaplanan ki-kare değeri 2 serbestlik derecesiyle okunan tablo değerinden küçüktür. Tekrar stratejisi ile anlamlandırma stratejisi kullanan gruplar ile Türkçe-Matematik, Sosyal ve Fen şubeleri arasındaki fark anlamlı değildir. Bu durumda öğrencilerin kullandıkları öğrenme stratejilerinin alanlarına göre değişmediği söylenebilir.

Araştırma öncesi, Fen ve Türkçe-Matematik şubelerinde kavram ve ilke öğretiminin daha ağırlıklı olması nedeniyle, bu bilgilerin öğrenilmesinde anlamlandırma stratejilerinin etkili olmasından dolayı, bu stratejinin daha çok kullanılması beklenmekteydi. Bu alt problemdeki bulgular bu beklentiyi doğrulamaktadır. Ancak Sosyal şubesinde ise olgu öğretimi ağırlıklı olduğundan, tekrar stratejisi daha çok tercih edilebilecekken, anlamlandırma stratejisi daha çok kullanılmış ve bu beklenti doğrulanmamıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Ankara Özel Tevfik Fikret Lisesi 10. sınıf öğrencilerinin kullandıkları öğrenme stratejilerinin belirlenmesi ve akademik başarılarının kullandıkları stratejiye göre

değişip değişmediğinin ortaya çıkarılmasının amaçlandığı bu araştırma ile ulaşılan sonuçlar şunlardır:

1. Örneklem grubunu oluşturan öğrenciler, %52 oranında anlamlandırma stratejisini, %41 oranında tekrar stratejisini ve %7 oranında örgütleme stratejisini kullanmaktadır.
2. Öğrencilerin kullandıkları öğrenme stratejileriyle karne notları ortalamaları arasındaki fark anlamlıdır. Karne notu ortalamalarında farkın tekrar grubu lehine olması, tekrar stratejisinin karne notu başarısına daha etkili olduğunu göstermektedir. Bu durumda öğrencilerin akademik başarılarının kullandıkları öğrenme stratejilerine göre değiştiği söylenebilir.
3. Tekrar stratejisi kullanan grubun, Geometri, Türk Dili ve Edebiyatı, İngilizce ve Fransızca derslerindeki karne notu ortalamaları ile anlamlandırma stratejisi kullanan grubun aynı derslere ait karne notu ortalamaları arasındaki farklar anlamlı değildir. Bu derslerdeki başarı, öğrencilerin kullandıkları stratejiye göre değişmemektedir. Buna karşılık, tekrar stratejisi kullanan grubun Psikoloji ve Tarih derslerindeki karne notu ortalamaları ile anlamlandırma stratejisi kullanan grubun aynı derslere ait karne notu ortalamaları arasındaki farklar anlamlıdır. Öğrencilerin bu derslerdeki başarıları, kullandıkları stratejiye göre değişmektedir. Karne notu

ortalamalarına bakıldığında, farkın tekrar stratejisi kullanan gruplar lehine olduğu görülmektedir. Bu durum, tekrar stratejisinin Psikoloji ve Tarih derslerindeki karne notu başarısına daha etkili olduğunu göstermektedir.

4. Tekrar stratejisi ile anlamlandırma stratejisi kullanan gruplar ile Türkçe-Matematik, Sosyal ve Fen şubeleri (öğrencilerin seçtikleri alanlar) arasındaki fark anlamlı değildir. Bu durumda öğrencilerin kullandıkları öğrenme stratejilerinin alanlarına göre değişmediği söylenebilir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

1. Öğrenme stratejileri ile ilgili literatürde örgütlenme stratejisi akademik başarı üzerinde etkili bulunmaktadır. Oysa araştırma kapsamındaki öğrenciler örgütlenme stratejisini çok az kullanmaktadır. Bu durumda öğrencilere örgütlenme stratejisi öğretilmelidir.

2. Araştırma kapsamındaki öğrencilerin Psikoloji ve Tarih derslerindeki başarısı

üzerinde tekrar stratejisi etkili bulunmuştur. Bu nedenle öğrencilere Psikoloji ve Tarih derslerinde tekrar stratejisi öğretilmelidir.

3. Öğrenme stratejileriyle ilgili olarak yapılacak araştırmalarda karne notları yerine, kavrama düzeyinde hazırlanmış başarı testi uygulanarak öğrenme stratejilerinin etkililiği incelenmelidir.

4. Öğrencilerin kendi kendilerine çalışırken kullandıkları öğrenme stratejileri, okul yönetimi-öğretmen işbirliği ile ölçme araçları kullanılarak incelenmeli, eksiklikler saptanarak çözüm yolları aranmalı, öğrencilere etkili stratejiler öğretilmelidir.

5. Sınav türlerinin öğrenme stratejisi kullanımına ve seçimine etkileri araştırılmalı, öğrenme stratejilerinin öğrencilerin meslek seçimine göre belirledikleri alanlar ile ilişkili olup olmadığı incelenmelidir.

6. Öğrenme stratejileriyle ilgili olarak yapılacak diğer araştırmalarda, öğretmenlere öğrenme stratejilerini nasıl öğretecekleri hizmet içi eğitimlerle öğretilmeli ve etkililiği incelenmelidir.

KAYNAKÇA

- Erden, M. (1996) **Sosyal Bilgiler Öğretimi**. Ankara:Alkım Yayınevi.
- Erden, M. ve Y. Akman. (1996) **Eğitim Psikolojisi**. Ankara: Arkadaş Yayınları.
- Fidan, N. (1986) **Okulda Öğrenme ve Öğretme**. Ankara: Kadıoğlu Matbaası.
- Gambrell, L. B. ve R. Bales. (1986) "Mental Imagery and the Comprehension-Monitoring Performance of Fourth- and Fifth Grade Poor Readers". **Reading Research Quarterly**, Fall XXI/4, 454-464.
- Karakelle, N. (1995) "Öğrenci Yerleştirme Sınavı İle Üniversitelere Yerleştirilen Öğrencilerden En Yüksek ve En Düşük Puanı Alan Öğrencilerin, Akademik Başarıları İle İlgili Bilişsel ve Bilişsel Olmayan Özellikleri".(Yayımlanmamış Doktora Tezi.) H.Ü. Ankara.
- Üstündağ, T. (1996) "Biliş Bilgisi Stratejileri". **Yaşadıkça Eğitim**. Sayı 44, 15-19.
- Weinstein, C.E. ve R.E. Mayer. (1986) "The Teaching of Learning Strategies". **Handbook of Research on Teaching**, 3rd. Edition, Edited by M.C. Wittrock, New York: MacMillan Company, 135-327.